

SERBIAN MIRROR ГЛЕДАЛО

ELEKTRONSKO IZDANJE

OD ATLANTIKA DO PACIFIKA

INDEPENDENT SERBIAN
NEWSPAPER IN THE USA

НЕЗАВИСНИ МЕСЕЧНИ
ЛИСТ СРБА У САД

PORUKE I ČESTITKE IZ KARANTINA

OSTANITE KOD KUĆE

PHOTO BY: MIOJUB - LJUPKO STERANOVIC

VLAST ZA VREME PANDEMIJE

DR. DEJAN GLIŠOVIĆ, MEDICAL DIRECTOR - PRA

COVID 19 - DA LI ĆEMO USKORO IMATI EFIKASAN LEK?

PREKINUTA ALOHA

FUDBALSKA PLANETA SE OPRAŠTA
OD RADOMIRA ANTIĆA

Zbogom, Mister

Hristos Voskrese! Vaistinu Voskrese!

ODLAZAK LEGENDE I HEROJA, DR MIOBRAGA LAZIĆA

Dr Vesna Simić O.D.

Doktor optometrije sa više od 17 godina iskustva.
Generalni očni pregledi odraslih i dece.

Specijalizovana ordinacija za
vision rehabilitaciju dece i odraslih
sa poremećajem strabizma,
ambliopije, i binokularnih smetnji koji
moгу potencijalno da utiču na učenje.

**Mogućnost zaustavljanja miopije
(kratkovidosti) kod dece, po najnovijim
metodama bez hirurških zahvata**

HRISTOS VOSKRESE!

LOKACIJE

DEERFIELD, IL
360 S. Waukegan Rd. Suite A
Deerfield, IL 60015
Phone: **847.412.0311**

PARK RIDGE, IL
350 S. Northwest Highway
Park Ridge, IL 60068
Phone: **847.823.8283**

Ako imate samo državno osiguranje
Public Aid karticu,
isključivo pozovite na ovaj broj
773-592-9887

email: vsimic@nsvc.com
website: www.nsvc.com

aqua air
enterprises

**INTERNATIONAL
SHIPPING**

TRANSPORT AUTOMOBILA, MOTORCIKALA,
ATV, ČAMACA, JET -SKI-ja & LIČNIH STVARI
U EVROPU I BILO GDE U SVETU

OKEANSKI TRANSPORT

TRANSPORT 20' & 40' KONTEJNERA ILI POJEDINAČNIH POŠILJKI
U NAŠIM ZBIRNIM KONTEJNERIMA

AVIONSKI TRANSPORT

BEOGRAD, ZAGREB, LJUBLJANA, SARAJEVO, SKOPLJE, PODGORICA

U.S. CUSTOMS BROKERAGE SERVICE

TRANSPORT POŠILJKI PREMA U.S. & CARINJENJE U U.S.

LOS ANGELES, CA
Phone: 310-215-0032

CHICAGO, IL
Phone: 773-850-2043

LAS VEGAS, NV
Phone: 702-758-5394

MIAMI, FL
Phone: 904-417-8464

PHOENIX, AZ
Phone: 623-396-5868

NEW YORK, NY
Phone: 201-822-5443

SAN FRANCISCO, CA
Phone: 415-621-9594

WASHINGTON D.C.
Phone: 202-630-5751

WWW.AQUAAIRENTERPRISES.COM

Aqua Air Enterprises, 5250 W. Century Blvd. #606, Los Angeles, CA 90045

Telephone: (310) 215-0032 | Fax: (310) 215-1628, Email Us: contact@aquaairenterprises.com

FIND US ON SOCIAL MEDIA

SADRŽAJ

<i>Srb info</i>	strana 4
<i>Vlast za vreme pandemije</i>	
<i>Korona približila Beograd i Prištinu</i>	strana 5
<i>Maskice se nose, ali maske padaju</i>	strana 6
<i>Srpski lekar iz Arizone:</i>	
<i>Korona nije iz laboratorije</i>	strana 7
<i>Korona virus diplomatija</i>	strana 8
<i>Kovid 10, zastrašujuća smrt</i>	strana 9
<i>Dr Dejan Glišović: Kovid 19: Da li ćemo uskoro imati efikasan lek</i>	strane 10-11
<i>Molekularni biolog Gordan Lauc otkriva jednostavan trik koji vas može zaštititi</i>	strana 12
<i>Prekinuta Aloha</i>	strana 13
<i>Stranci su naši čelični prijatelji</i>	strana 14-15
<i>Na Vaskrs tri i po dana vanredno stanje</i>	strana 16
<i>Zbrinjavanje pacijenata u Srbiji</i>	strana 17
<i>Humanitarne akcije</i>	strana 18
<i>U medijskom rovu protiv korone, Gvozdin sa tri sina i kolegama</i>	strana 19
<i>Ko je bio Momo Kapor: Šarmer u džemperu i džinsu</i>	strana 20-21
<i>Suze svojih roditelja vam nikada neću oprostiti</i>	strana 22
<i>Odlazak legende i heroja dr Miodraga Lazića</i>	strana 23
<i>Sport: Zbogom Mister</i>	strana 24-25
<i>Astrologija: Horoskop za april</i>	strane 26-27
<i>Pobeda života nad smrću</i>	strana 28
<i>Džo Moler: Mister Okej</i>	strana 29
<i>Zanimljivosti</i>	strane 30
<i>Poruke i čestitke iz karantina</i>	strana 31
<i>Porodica: Limunada i cink</i>	strana 32
<i>Vedra</i>	strana 33

TIRAŽ: 18.000

„Što god tkaš, vezuj konce za nebo“

Sv. Vladika Nikolaj Velimirović

Slavica Petrović

REČ UREDNIKA

Poštovani čitaoci i prijatelji našeg lista,

U ovo čudno vreme koje nas je snašlo, gde nam je ograničena sloboda u mnogo čemu, nemamo baš mnogo izbora u borbi sa malim nevidljivim, ali opasnim neprijateljem. Neki od nas imaju višak vremena, neki rade od kuće, mnogi su izgubili svoje poslove, ali ipak je najvažnije misliti pozitivno koliko god je to moguće u ovim okolnostima. Mnogi od nas sada provode više vremena sa svojom porodicom što je dobra strana svega ovoga. A vi usamljeni, pogledajte neki dobar film, pročitajte knjigu za koju ranije niste imali vremena. Pozovite one sa kojima niste imali vremena da se ranije više čujete...

Mi vas preko našeg sajta vodimo u virtuelni svet kulture, kako bi ste videli neke svetski poznate muzeje, dobre pozorišne predstave, koncerte, filmove, zabavu za decu...

Ovo je prvi put od osnivanja našeg lista da nismo izašli u štampanom izdanju, ali vas zato svakodnevno na našem sajtu objektivno obavestavamo o svim tekucim aktuelnim događajima.

Ne zaboravite da sve naše prehrambene prodavnice i dalje rade, pa tako možete naručiti hranu ne samo svakodnevno, već i za

veliki praznik Vaskrs, koji ćemo na žalost slaviti onako kako nam uslovi nalažu.

Ovog Vaskrsa nećemo poći u crkve, ali zato svi naši hramovi imaju uživo liturgije na svojim FB stranicama. Evo jednog primera: „<https://www.facebook.com/svstefancikago/>„

Vi, kojima je u ovom trenutku potrebna pomoć u hrani, stariji ljudi, samohrane majke, siromašne porodice u kojima ste ostali bez posla, obratite se našoj crkvi, HO „Naši Srbi„, kao i prodavnici Lazić deli„, oni će vam pružiti potrebnu pomoć.

Ili se obratite našoj redakciji, a mi ćemo vas povezati sa njima.

Još malo dragi moj narode, jer koliko mi budmo disciplinovani, toliko ćemo se brzo približiti kraju ove pošasti i normalizaciji života. Svi se borimo sa odsustvom kontrole nad sobom, ali to potvrđuje našu jačinu. „Blago coveku koji sa strpljenjem i nadom u Boga podnosi sva stradanja u svom zivotu“. Sve će ovo postati samo prošlost, kao što su i mnoge nevolje do sada.

Draga braćo i sestre Isus Hrist je bio u većem iskušenju nego mi danas i zato sledimo Njegov put i molimo se da pobedimo uvo zlo.

Neka Gospod Blagoslovi i zaštitu vašu porodicu od svakog zla i neka je BOŽIJI BLAGOSLOV uvek sa vama!

Neka Vaskrs donese puno radosti u vaš dom. Srećan vam i blagosloven Praznik Isusovog Vaskrsenja.

HRISTOS VOSKRSE – VAISTINU VOSKRSE!

PUBLISHED BY

Ogledalo - Serbian Mirror. Inc

P O BOX 13472 CHICAGO IL 60613

· Phone: 773.744.0373

· OSNIVAČ: Slavica Petrović

· UREDNIK: Slavica Petrović

· GRAFIČKI UREDNIK: Zoran Marinković

· REDAKCIJA: Marijana Maljković,

Nenad Jovanović, Marko Lopušina, Aleksandar Stanković

Dejan Marinković

· DOPISNICI: Vanja Bulić, Ivan Kalauzović Stefanija Djokić

Staša Nastić (Holivud), Vukašin Petrović (Njujork), Milomir

Ognjanović (Havai)

· PREDSTAVNIŠTVA ·

· LOS ANDJELES: Dragan Rakonjac (562.397.9001)

· BEOGRAD: Zoran Marinković (062.821.4385)

ALL RIGHTS RESERVED:

Ogledalo is not responsible for advertisements, advertising articles and their contents

E-mail: ogledalo@gmail.com

Web: www.serbianmirror.com

**GODIŠNJA PRETPLATA
NA OGLEDALO
12 MESECI - \$50.00**

NAME: .....

ADDRESS: .....

CITY: ..... STATE: .....

ZIP: ..... TEL: .....

**Ispunjen formular zajedno sa čekom pošaljite
na adresu Ogledala**

**Ogledalo - Serbian Mirror -
PO BOX 13472 Chicago IL 60613**

ROAMING
NETWORKS

**VAMA I VAŠIM NAJMILIJIMA
ŽELIMO SREĆNE
USKRŠNJE PRAZNIKE!**

Roaming Networks Inc.

Prijavite se na:
job@roamingnetworks.com

RASTITE SA NAMA!

U POTRAZI SMO ZA IZUZETNIM LJUDIMA
KOJI ĆE SE PRIKLJUČITI NAŠEM TIMU
DA ZAJEDNO GRADIMO BUDUĆNOST.

Roaming Networks Inc. zapošljava

**TEHNIČARE I MONTERE
ZA RAD NA VISINI
U TELEKOMUNIKACIJAMA**

Izaberite nekoliko lokacija i
pridružite se našim timovima u:
Illinois, Indijana, Aljaska i Oregon

ROAMING
NETWORKS

VLAST ZA VREME PANDEMIJE

Od specijalnog izveštaja
MARIJANA MALJKOVIĆ

Medjunarodni institut za štampu (IPI), navodi u najnovijem izveštaju da su vlade "zabrinjavajuće velikog broja evropskih zemalja", naročito u istočnoj i centralnoj Evropi, iskoristile trenutnu zdravstvenu krizu kao izgovor za ograničavanje slobodnog protoka informacija, kao i za udar na nezavisne medije. IPI je Srbiju svrstao u red evropskih zemalja čije vlasti su, kako se navodi u izveštaju, medijima ograničile pristup na informacije, tako što je vlada preduzela korake radi centralizovanja svih informacija o virusu. U izveštaju takodje stoji da je ta uredba, koju je u medjuvremenu povukla premijerka Srbije, delom predstavljala razlog za hapšenje novinarka Ane Lalić sa portala Nova.rs, koja je pisala o uslovima u kojima radi osoblje jedne bolnice za obolele od COVID-19.

Opozicija, u svetu pa i u Srbiji, tokom ove krize i vanrednog stanja ima sužen manevarski prostor za delovanje i ona vezanih ruku silom prilika tupi svoju kritičku oštricu, dok vlast okupira ceo javni prostor. Generalno uzev opozicija se do sada ponašala u okvirima pristojne političke komunikacije i konstruk-

tivno, koliko je to bilo moguće, smatraju sagovornici Danasa.

Mesec dana koliko traje vanredno stanje pokazalo je dosad najcmje lice vlasti, koja i ovu situaciju koristi za kampanju, i blage reakcije opozicije koja zbog izostajanja sednica parlamenta osim saopštenja, sa ograničenim dosegom u javnosti, nema način da ponudi alternativu i suprotstavi se tome.

vara, ona se prosto izvršava. Jer kao što premijerka kaže, on je šef", naveo je Lazović.

Marinika Tepić, potpredsednica Stranke slobode i pravde upozorava da opozicija sakuplja i dokumentuje podatke sa kojima će, kao dokazima i činjenicama, izaći kada vanredno stanje bude ukinuto, kako bi se dokazalo šta se sve pod velom vanrednog

Srbija nije izuzetak jer ako pogledate rejtinge vodećih EU političara vidi se da je većina njih osnažila za vreme krize — objašnjava on.

I politički analitičar Dragomir Andjelković potvrđuje da je u okolnostima vanrednog stanja mnogo lakše delovanje vlasti jer ona ima mnogo više mogućnosti i u normalnim okolnostima, a u vanrednom stanju

Prava bitka će početi kada se završi vanredno stanje. Tada će biti važno pitanje za opoziciju da li je vanredno stanje adekvatno uvedeno, da li je ponašanje vlasti bilo u skladu sa normama. Vanredno stanje može biti veoma bitna tema ako opozicija na njoj bude insistirala — zaključuje Andjelković.

Opozicija u bojkotu ne veruje u mogućnost da je zamena direktora Instituta za javno zdravlje "Milan Jovanović Batut" Darija Kisić Tepavčević načinila lapsus zbog kojeg je deo javnosti pomislio da su izbori raspisani, iako je postojalo saznanje o tome da je virus korona stigao u Srbiju, ali ne veruje ni u sposobnost vlasti da se nosi sa ozbiljnom situacijom.

Kisić Tepavčević je naime najpre na RTS rekla da je prva infekcija korona virusom izolovana 1. marta i da se dva dana posle toga dogodio i drugi slučaj. Izbori su raspisani 4. marta, a javnost je o prvom slučaju virusa obavestena 6. marta nakon što je vladajuća SNS već sakupila neophodne potpise za predaju liste tako što su ljudi masovno čekali zbijeni u redovima širom Srbije ispred odbora te stranke. Kesić Tepavčević se kasnije ispravila i navela da je prvi slučaj registrovan u prvoj nedelji marta, a predstavnici opozicije koja neće učestvovati na izborima smatraju da je na to naterana.

Dr. Kon, Vučić i dr. Pelemiš sa jedne od konferencija za štampu

Trenutnu političku sliku možda najbolje oslikavaju reči dvoje opozicionara. Radomir Lazović, aktivista Inicijative Ne davimo Beograd, za nedeljnik NIN kaže da vlast ozbiljno srlja u ponor diktature. "Vučić je postao jedini akter na političkoj sceni, dok su građani i cela opozicija u karantinu. Njegova volja se nigde ne propituje, o njoj se ne razgo-

stanja činilo i zataškavalo.

Izvršni direktor Cesida Bojan Klačar za Danas kaže da je ponašanje opozicije, svuda u svetu, ne samo u Srbiji, veoma limitirano za vreme ovakvih kriza. — Osnovni razlog je taj što opozicija prinudno "tupi" svoj najveći adut a to je kritika vlasti, jer ta kritika u javnosti može biti shvaćena na različite načine. Tu

ima neograničene mogućnosti.

— Vanredno stanje je takva forma da vlast može sve a građani ništa. A opozicija su opet obični građani koji nemaju pozicije u institucijama. Teško mi je da ih ocenjujem u okolnostima kada su im vezane ruke, i teško mi je da im bilo šta savetujem ili prebacujem. Oni imaju sužen prostor i malo toga mogu da urade.

KORONA PRIBLIŽILA BEOGRAD I PRIŠTINU

Srbija i Kosovo su još 2013. godine, prema dogovorima u Briselu, razmenili oficire za vezu — zvaničnike kojima je radno mesto u misijama Evropske unije u Beogradu i Prištini, a u opisu posla im je komunikacija Beograda i Prištine. Skoro sedam godina kasnije, njihova uloga stiže u fokus javnosti. "Komunikacija sa Prištinom se na dnevnom nivou odvija posredstvom oficira za vezu i lokalnih zvaničnika. Izazov pred nama nameće potrebu da se svakodnevno rešavaju problemi koji iskrsavaju, poput prelaska saniteta i pacijenata preko administrativne

linije ili dopremanja lekova i medicinskog materijala", kaže direktor kancelarije za KiM Marko Djurić. On navodi da je zaustavljanja širenja virusa u severnom delu Kosovske Mitrovice i Zvečanu kroz uvođenje karantina — zajednički pokušaj.

Zamenik pomoćnika državnog sekretara i specijalni izaslanik SAD za Zapadni Balkan Metju Palmer ocenio je, da je saradnja Srbije i Kosova u vezi sa pitanjem korona virusa ohrabrujuća i retko dobra vest u ovoj situaciji. On je u intervjuu za Glas Amerike rekao da je povećana trgovina između

Metju Palmer i Ana Brnabić

Beograda i Prištine i da postoji saradnja u zdravstvu. "Tako da je ohrabrujuće videti da Srbija i Kosovo nalaze zajedničke tačke i

saradjuju da bi prevazišle zajednički pretnju", rekao je Palmer.

Organizacija njihovog sastanka gotovo da je bila

"nemoguća misija", razmenjivale su se teške reči i oštre poruke, a onda su se u nedelju dana najpre sastali na mostu koji spaja podeljeni grad, pa potom obavili i telefonske konsultacije, piše Bi-Bi-Si povodom susreta gradonačelnika severnog i južnog dela Kosovske Mitrovice, Gorana Rakića i Agima Bahtirija. Ta slika dijaloga dvojice gradonačelnika predstavlja novu realnost na Kosovu, ocenjuje Bi-Bi-Si.

Marko Djurić i Sami Uka iz prištinskog ministarstva zdravlja saglasni su da koronavirus ne poznaje političke razlike ni granice i da zato —>

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

MASKICE SE NOSE, ALI MASKE PADAJU

Od stalnog saradnika
DEJAN MARINKOVIĆ

Pandemija virusa Covid 19 je pokazala mentalitet raznih nacija. Maskice su masovno počele da se koriste, ali zato maske uveliko padaju.

Kinezi su pokazali koliko su disciplinovani i koliko poštuju preporuke svojih vlasti. Oni su navikli na čvrstu ruku. Teško bi bilo kontrolisati 1,4 milijarde ljudi bez autoriteta i jakih mera. Još od pandemije svinjskog gripa 2009., Kinezi i mnogi drugi Azijati su masovno nosili maske na ulicama, po aerodromima, tržnim centrima...

Zapadnjaci su u velikoj meri pokazali svoju samoživost i neorganizovanost u vanrednim situacijama. Oni su od II svetskog rata živeli bezbrižno i opušteno, i nisu iskusili velike krize. Kriza, koja ih je zadesila 2008. je bila malo pivo u odnosu na trenutnu pandemiju. Zato su masovno počeli da prazne rafove, a ispostavilo se da im je glavna namirnica toalet papir, što mi je potpuno nepojmljivo. Logično mi je da se masovno kupuje konzervirana hrana i flaširana voda, ali bez toalet papira se može živeti. U nekim kulturama se toalet papir mnogo redje koristi, jer se ljudi tamo peru posle odlaska u toalet. U australijskim i francuskim supermarketima smo videli tuču i otimanje oko namirnica. U Španiji je medicinsko osoblje masovno pobešlo iz staračkih domova, ostavivši stare sugrađane da umiru od žedji i gladi. Na državnom nivou

su evropske zemlje takodje pokazale egoizam. Videli smo više primera zaplene medicinske pomoći, koja nije bila upućena njima, već samo prevožena preko njihovih teritorija i aerodroma. Ugroženoj Italiji dugo nije stizala pomoć od EU, čija je Italija članica, već od Kine i Rusije. Nemci imaju više respiratora nego što im je potrebno, ali im nije padalo na pamet ni da prodaju, a kamoli

darnost, i te kako su mogle sebi da priušte da isplaćuju plate svojim zaposlenima.

Srbi su pokazali da se dobro nose sa ovakvim krizama. Država je obezbedila dovoljno respiratora i zaštitne opreme. Prodavnice su odlično snabdevene. Ne fali ni toalet papira ni drugih namirnica. Brašna i kvasca ima više nego dovoljno, a čak se ti proizvodi i izvoze. Preduzete su

pokazali kao najdisciplinovaniji i najodgovorniji. Navikli su oni na krizne situacije. Rodjeni su u vreme ili neposredno posle II svetskog rata, kada je zemlja bila razrušena. Zasukali su rukave i podigli državu iz pepela. Kad su uspeali svojoj deci da obezbede lagodan život, nastupili su ratovi devedesetih, hiper inflacija i nestašice osnovnih namirnica. U najboljim godinama su ostali bez

male terase ili ih uopšte nemaju. Bolje prolaze oni koji žive u kućama i imaju dvorište. Postoji i deo naše populacije koja je neodgovorna, a to su uglavnom mladji od 60 godina, pa se dešavalo da su masovno popunili šetališta i parkove i roštiljali na izletištim. Razumem da se virus teže prenosi na otvorenom prostoru, ali kada su ljudi previše blizu jedni drugih, što je bio slučaj prethodnog vikenda, virus se lakše prenosi, a pogotovu što se druženje na otvorenom nastavilo i po stanovima i kućama. No, takvi „KOVIDioti“ (novi termin) ipak čine manjinu.

U svakom slučaju, i ovo će proći. Maske su pale, a skinuće se i maskice. Vrat ćemo se svojim obavezama. Italijani, koji su skidali zastave EU i umesto njih stavljali ruske i kineske će ponovo vratiti zvezdice umesto ruskih i kineskih zastava. Zapadne zemlje, kojima su Rusi pomogli će nastaviti sa sankcijama protiv Rusije, a nisu ih ni ukinuli za vreme ruske pomoći njihovim građanima. Krenuće još veća jurnjava za novcem, jer će ekonomije biti uništene. Oni, koji imaju malo viši nivo svesti, će promeniti stil života i povući se u prirodu. U ovakvim situacijama ljudi shvataju koliko je bolje imati kuću na selu. Medjutim, većina će to zaboraviti, i vratiće se plitkim pričama po kafićima, a sela sa prelepom prirodom će ostati prazna, što je za pomenutu manjinu, koja će se vratiti na selo bolje, jer će u miru i sa strane posmatrati gungulu. U svakom slučaju, i ovo će proći. Bitno je da što veći broj ljudi sačuva fizičko i mentalno zdravlje.

Smrt Koroni, sloboda narodu!

poklone respiratore Italiji i Španiji (takodje članicama EU, kojom Nemačka u velikoj meri vlada). Velike zapadne korporacije su pokazale svoj egoizam i masovno otpustile milione ljudi, ostavivši ih na cedilu. U Americi milioni ostaju bez posla. Pomenute korporacije znaju da će lako naći nove radnike kad pandemija prodje. Te kompanije su izuzetno bogate, i da su htele da iskažu svoju soli-

strome mere predostrožnosti i uglavnom se poštuju. Zbog svega navedenog, Srbija se odlično bori. Veoma je mali broj zaraženih, a najmanje građana starijih od 65 godina, koji spadaju u najugroženiju grupu, što znači da je izolacija urodila plodom. Volonteri, deca i mladje komšije im donose namirnice, a oni ih preuzimaju sa maskama i rukavicama. Stariji građani su se

uštedjevine i posla, pa su počinjali od nule. Onda ih je zadesilo bombardovanje, bunkereri, pa pljačkaška privatizacija. I to su pregurali. Sada su nabijeni u stanove. Sede mirno i ne žale se. Poštuju propisane mere. Mladi im nude pomoć, a oni ili skromno naručuju samo ono što im je neophodno ili im govore da im ništa nije potrebno. Najteže je onima, koji su zarobljeni u stanovima i imaju

“moramo svi zajedno da se borimo“. Ipak, Srbija i Kosovo mnoge stvari nastavljaju da rade odvojeno, poput evidencije obavljenih analiza u laboratorijama u Beogradu i Prištini. Dok je komunikacija Beograda i Prištine dvosmerna, u javnost se i dalje šalju odvojeni podaci o broju umrlih, zaraženih i oporavljenih pacijenata, navodi Bi-Bi-Si.

“Mi svakodnevno vodimo evidenciju o broju novoobolelih u većinski srpskim sredinama, a Priština vodi svoje evidencije o zaraženima u alban-

skim sredinama”, kaže DJurić. On dodaje da je Priština u pojedinim sredinama pomogla da se naši građani testiraju, kao što smo i mi njima pomogli da kamioni sa osnovnim životnim namirnicama stignu i u albanske sredine na Kosovu.

Od ukidanja taksi na sirovine 15. marta do 8. aprila iz centralne Srbije na Kosovo otpremljeno je robe u vrednosti od

Rasim Ljajić

7,1 milion evra. Prema podacima Kancelarije za KiM, za borbu pro-

tiv epidemije Srbija je Kosovu dostavila 30.000 maski, 36.000 rukavica, 10.000 kapa, 20.000 kaljača, 90 kombinezona, 200 vizira... Takodje, na KiM je stiglo oko 250 interventnih kamiona sa hranom, sredstvima za higijenu i drugim namirnicama. Organizaciju zdravstvenog sistema pomažu epi-

demiolozi iz centralne Srbije koji po potrebi odlaze na teren.

“Na administrativnim prelazima Merdare i Končulj dnevno u proseku prodje 100 kamiona, ranije je bilo 200. Ipak, ovo je daleko od toga da se nešto ozbiljno dešava, jer je vrednost otpremljene robe čak četiri puta manja nego pre uvođenja taksi”, kaže ministar Ljajić. “Uglavnom su to sirovine. Najviše se izvozi pšenica, zatim kukuruz, azotna, mineralna i hemijska đubriva, brašno...”, kaže ministar trgovine Rasim Ljajić.

SRPSKI LEKAR IZ ARIZONE: KORONA NIJE IZ LABORATORIJE!

Miloš Babić, srpski naučnik koji radi na Univerzitetu u Arizoni i bavi se bioinženjeringom pobija sve teorije zavere, koje se svode na tvrdnje da je koronavirus nastao u laboreatoriji. On je u detaljnoj objavi na Facebooku objasnio zašto, sa naučne tačke gledišta — dakle, jedine koja se računa — priča o tome da je novi koronavirus nastao u laboratoriji — ne pije vodu.

Evo njegovog objašnjenja:

“Mi koji se bavimo bioinženjeringom imamo niz alati koje su nam dostupne za to. Od klasičnih enzima (endonukleaze, rekombinaze, itd.) preko novijih tehnologija (CRISPR) sve do upotrebe hemijski izmenjenih bioloških molekula (recimo upotreba klik-hemije u molekularnoj biologiji), dizajn se može uraditi na mnogo različitih načina. Svaki od tih načina iza sebe ostavlja i vrlo jasne tragove, kojima se može prepoznati dizajnirani organizam, gen, ili deo organizma.

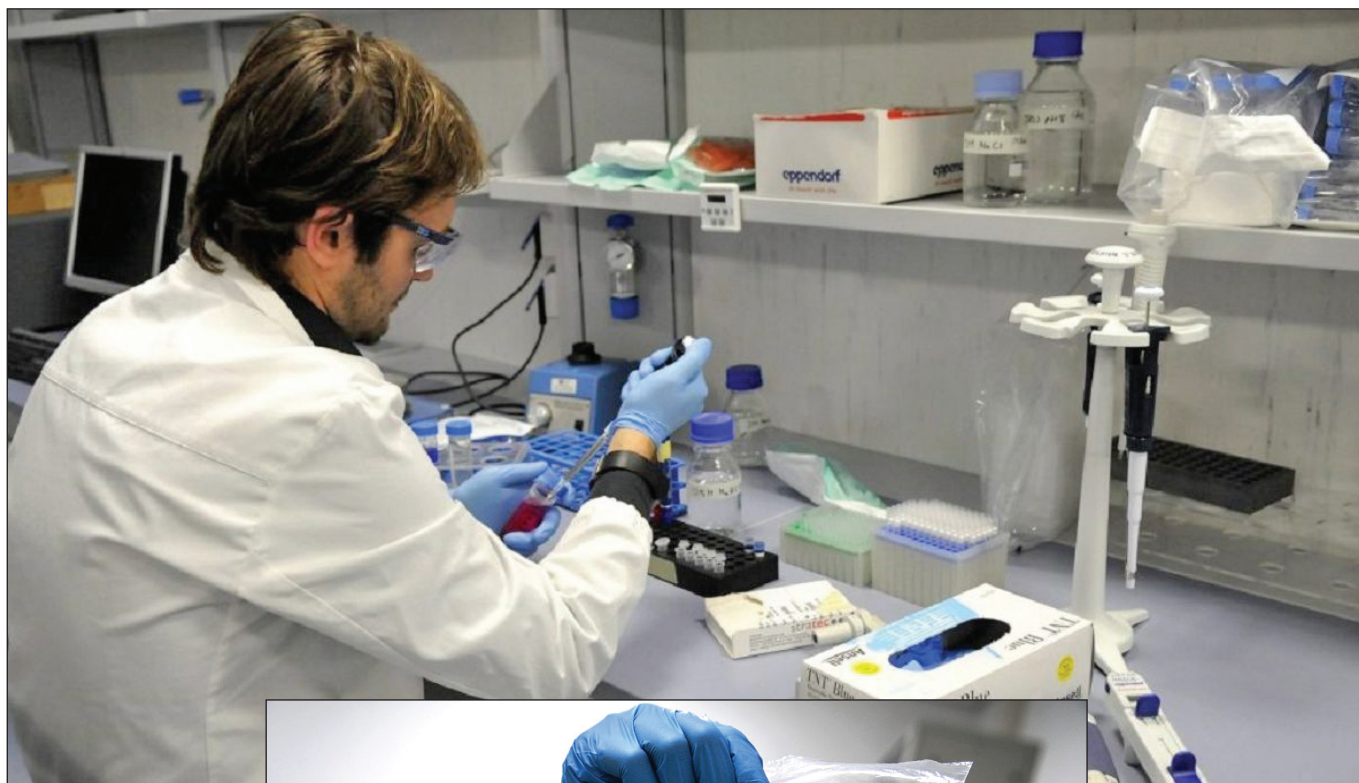
Da nije tako, izmedju ostalog, ne bismo imali raspravu oko GMO, jer bi kompanije mogle da naprave GMO organizme i da prosto kažu da su to prirodne stvari. Ali ne mogu.

Povrh toga, imamo i par dodatnih činilaca. Naše trenutne sposobnosti dizajniranja bilo čega su ograničene u određenim aspektima koji su komplikovani za objašnjavanje; ali ukratko, može se reći da mi ili moramo da dizajniramo od nule, ili da “ukrademo” nešto što već postoji u prirodi.

Recimo, ja bih mogao da uzmem genom ljudskog koronavirusa i da u njega ugradim neki protein iz šišmiša, i da time proizvedem opasniji virus (ovo je zapravo i uradjeno jednom pre šest godina u seriji studija koje su istraživale kako nastaju opasni virusi, i kako možemo da ih brže detektujemo i da se od njih odbranimo). Ali onda bih time napravio virus koji je očigledno inženjerisan, pošto ima gene ljudskog koronavirusa i onda paf, jedan deo koji je prekopiran iz druge vrste.

Ako ne radim tako, morao bi da dizajniram od nule, što em proizvodi jako loše rezultate za sada, em proizvodi gene koji ne liče ni na šta iz prirode (i otud su opet prepoznatljivi kao inženjerisani).

Ničega od toga nema u SARS-CoV-2 virusu. Naprotiv, u sekvenci jasno vidimo tragove postepene evolucije kojom se virus prilagodio da inficira ljude. Dva specifična dela virusa koja su kritična za epidemiju ne samo što pokazuju prethodnu evoluciju, već nastavljaju da evoluiraju pred našim očima kako se virus

širi i deli u nove sojeve.

Dokazi su prilično apsolutni. Ako znamo nešto o ovom virusu, znamo da on nije nastao veštački.

I kad smo već na temi, vredi primetiti još nešto. Virolozi i epidemiolozi već pedeset godina upozoravaju da je naš moderni, povezani svet veoma ranjiv prema novim virusima. HIV epidemija je odličan primer (HIV je nastao iz SIV virusa koji inficira šimpanze u Africi). Ebola i Marburg su zapretili nekoliko puta. Prvi SARS virus je trebalo da bude ogromno upozorenje. Na srednjem istoku se pre par godina pojavio MERS virus, takodje vrsta koronavirusa, koji je prešao na ljude iz kamila, i koji ubija 60 odsto zaraženih — ali se na sreću jako sporo prenosi.

Dakle, imali smo gomilu upozorenja. Rešenje koje je predloženo je svetska mreža klinika koje prate zoonotičke viruse (tj. viruse koji nastaju u životinjama i prenesu se na ljude), i koje bi imale sposobnost da brzo detektuju viruse i uvedu karantine i ranu detekciju. Da bi se sprečila upravo ova situacija, u kojoj se nalazimo danas.

To nije uspeo, pošto mnoge države ne žele da imaju u sebi jedinice koje internacionalno dele podatke o

ugasio najveći deo tih laboratorija.

Tako da ako vam treba neka politička meta, uzmite ovo. Za sada nema pomoći, ova epidemija mora da se prebrodi. Ali kad je prebrodimo, i kada se stvari vrate u neku normalu, setite se da političare treba gurati da se uvede epidemiološka mreža na svetskom nivou, i da se počne sa ozbiljnim stručnim praćenjem virusa.

Umesto političkih prepucavanja, i raznih priča o zaverama. To bi bila daleko konstruktivnija upotreba vremena i novca nego praktično bilo šta drugo“.

Umesto političkih prepucavanja, i raznih priča o zaverama. To bi bila daleko konstruktivnija upotreba vremena i novca nego praktično bilo šta drugo“.

Izvor: “Tamo daleko”

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

KORONA VIRUS DIPLOMATIJA

U Španiji i Italiji je bilo besa zbog nedostatka koordinisanog evropskog odgovora na koronavirus, dok se za one izvan bloka, poput Srbije, odbijanje osetilo još snažnije. Dok se pandemija virusa kovid 19 širi, rivalske sile raspoređuju "meku moć" kako bi uz pružanje pomoći ostvarile svoje spoljnopolitičke ciljeve, ocenjuje Gardijan u tekstu u kojem ukazuje na "takmičenje" Rusije, Kine i EU za naklonost Srbije. Situacija sa korona virusom je na mnogo načina produžetak prethodne bitke za srce i um u Srbiji, piše britanski Gardijan i dodaje da je istraživanje sprovedeno u decembru prošle godine pokazalo da su mnogi Srbi verovali da su Rusija ili Kina najveći donatori u poslednje dve decenije, dok je EU u stvari dala oko 100 puta više od bilo koga drugog, piše Politika.

List navodi da su prvo

Kinezi došli u Beograd, sa avionima opreme i šest medicinskih stručnjaka koji su pomogli da se koordiniše nacionalnu koron-

vojnima avionima uz brojne medijske fanfare. Na kraju došli su iz EU, poentirajući da su oni na ovim prostorima sve vreme i da

ca konkuretskih "koronavirusnih diplomatija". EU pokušava da dokaže da razgovor o evropskim vrednostima i solidarnosti nisu samo prazne reči, za Kinu promena naracije je da se država predstavi kao rešenje korona virusa, a ne njegov uzrok, dok, piše list, Rusija koristi skromnija sredstva za maksimalan efekat.

U Srbiji je sve počelo 15. marta kada je predsednik Vučić proglasio vanredno stanje, istog dana kada je predsednica EK Ursula fon der Lajen sugerisala zabranu izvoza medicinskog materijala iz bloka, što je, navodi list, razljutilo Vučića i dovelo do emotivne reakcije.

"EU je u početku bila malo spora i nespretna. To se često dešava sa EU, naravno da ne može biti tako brza i interven-

cionistačka kao što mogu biti Kina ili Rusija", rekla je Milena Lazarević iz Centra za evropsku politiku u Beogradu.

Zvaničnici Srbije navode da kineski stručnjaci, koji su ostali u zemlji, sada vode vladinu politiku korona virusa i za razliku od većine Evrope, Srbija sledi kineski model izolacije čak i blagih slučajeva korona virusa u velikim terenskim bolnicama.

Dodaje se da se srpski zvaničnici nadaju da će rana primena strogih kineskih mera značiti da će zemlja izbeći veliku epidemiju kakve se vidjaju u zapadnoevropskim zemljama.

Rusija je takodje poslala pomoć, uglavnom dezinfekciona sredstva za bolnice i ulaze u stambene blokove, a od Vučićeve kritike, EU naporno radi na prikazivanju načina na koje je pomogla Srbiji, prenosi Tanjug. *Marijana Maljković*

avirusnu politiku uz ocenu da je srpski predsednik pun emocija u znak zahvalnost poljubio kinesku zastavu i kritikovao EU zbog nedostatka pomoći. Zatim su došli Rusi, sa manje bitnim, ali svejedno dočekanim resursima u

su finansirali znatno više nego Kina i Rusija zajedno.

Gardijan dalje piše da je u Srbiji, zemlji kandidatu za članstvo u EU, ali se, kako navodi list, udvara Moskvi i Pekingu poslednjih godina, vrlo primetna raskrsni-

**Pripremamo sve
za vaše slave
i sve proslave.
Od predjela
do pečenja.**

**ČEVAPI
BUREK
SVEŽ HLEB**

773.631.8400
7035 W. Higgins Ave., Chicago
www.lazicdeli.com

**KUVANA JELA
SUVO MESO
SVEŽE MESO**

**Aleks Lazić je pozvao porodice kojima je potrebna pomoć
u hrani da mu se jave.**

**Stariji ljudi, samohrane majke i oni koji su
ostali bez posla i prihoda.**

**SREĆNE PRAZNIKE HRISTOVOG VASKRSENJA
ŽELI VAM LAZIC DELI**

HRISTOS VOSKRESE! VAISTINU VOSKRESE!

KOVID 19 – ZASTRAŠUJUĆA SMRT

Svedoci smo da ljudi umiru, a oni koji prežive imaju doživotna oštećenja organa, možda i čitavih sistema organa.

Svedok sam poslednje velike pandemije Svinjskog gripa, sa teškim respiratornim infekcijama izazvanim Influenca A virusima. Beše to godine 2009. Bilo je teško. Nisam mogao da izbegnem ni sezonske epi-

Hirurg koji je hiljadu puta držao ljudsko srce na dlanu. Lekar, koji je spasao isto toliko ljudskih života.

Pedagog i mislilac, koji svoje znanje nesebično deli i daruje drugima.

Humanista i spasilac ljudi u nevolji i bolesti.

Pisac koji istražuje igru i istinu sudbine čovečanstva.

Čuvar srpske duše u tuđini.

Vernik, koji veruje u čoveka i u Boga.

Dr. Mihailo Petra Vukas

demije influence (gripa), koja svake godine odnese desetine hiljada života. Ali, pandemija danas se ne može da uporedi sa bilo kojom epidemijom od ranije.

Influenca može da obori sa nogu mnogo starijih i po nekog mladjeg. Predamnom su se ljudi jednostavno gubili, nestajali i umirali u miru i spokoju. Infekcija Korona virusom ima drugačiji — dramatičan razvoj bolesti. Iz blage naglo i iznenada eskalira u nekontrolisanu fazu oboljevanja više organa. Pacijenti umiru na sasvim drugi — zastrašujući način. U kliničkoj slici dominira vrlo teško kontrolisana “upala pluća”. Teško disanje brzo dovodi do panične reakcije borbe za svaki udah, a još više za potpun izdisaj.

Neki pacijenti ulaze u septični šok praćen kolapsom više organa, po život opasnu inflamatornu reakciju pri čemu imuna-odbrana aktivira više različitih signal-substanci. Više vitalnih organa ne mogu da održe svoje biološke funkcije. Na sve to može da se nakalemi poremećaj od kliničara nazvan “šok-pluća”, gde dolazi do akutnog razaranja plućnog parenhima, živih ćelija svih delova plućnog tkiva. Rezultat je ozbiljan pa i fatalan poremećaj u razmeni gasova. Posledice su trajne i ako pacijent preživi akutnu fazu infekcije, i to ne samo pluća već i drugih organa.

Na pitanje zašto nemamo ni približno efikasan metod za lečenje odgovor je kratak i jasan:

— Mi ne znamo ko je virus KOVID-19.

Najdublji i najsnažniji strah je da ni sam virus ne zna ko je. Javnost nije upoznata ni sa virusima Kovid-18. Pa, šta onda očekivati od K-20 i K-20+?

I dalje ostaje otvoreno pitanje koji je od ovih bio aktivan u kom delu sveta — u kojoj populaciji?

Kliničke slike nisu identične. čak se i ne podudaraju u mnogim momentima bolesti — onima iz Kine i onima u Italiji, Španiji, Engleskoj. Za SAD još ne znamo. O svemu tome nema javnih izveštaja. Epidemija je i dalje na uzlaznoj putanji na mnogim mestima, a nigde nije ugušena.

Kliničarima se nameće i sledeće pitanje:

— Da li virus funkcioniše pod kon-

trolom vlastitog genetskog koda ili je ovaj poremeće (oštećen?) — pa je komunikacija između sekvenci u genu prekinuta. Virus se ponaša “iracionalno” bez komande za akcije i cilja infekcije.

Ovo nam nameće i još drastičnije izvedeno pitanje — kako je do toga moglo da dodje?

Samo, strpljenja i discipline mora biti. Moramo da koristimo jedino sredstvo koje imamo na raspolaganju. Izolaciju svakoga od svakog. U ovom momentu čovek mora da beži od „otrova”. Pre ili kasnije naći ćemo protiv-otrov.

I virusi prolaze kroz svoju evoluciju. A to traje. Da li je ovo danas ishitrena posledica manipulisanja u nekoj, ili još opasnije, nekim laboratorijama?

Genetski inženjering — KRISPR — je možda negde izmakao kontroli. Dobiveni su bastard naslednici — nelegitimna deca, koja srljaju poput muve bez glave. A ta su najopasnija. Neuračunljiva, pa prema tome i nepredvidljiva.

Ali, i bastardi imaju očeve. Nažalost, najčešće nepoznate.

Ko je ovde i gde bio začetnik razaranja virusa smrti vreme će pokazati. Dotle će virus (na alat. *otrov*) da hara dalje planetom?

Na kraju cele ove priče ostaje ne odgovoreno pitanje — ako imamo više “degenerisanih” KOVID 19 za koji ćemo dobiti vakcinu?

Ja sam, ipak, genuini kliničar. I to iz kategorije onih što malo znaju, ali podosta mogu — nepopravljivih optimista — hirurga. Za nas je uvek bila deviza - *i nad popom ima pop*. Neko će i ovome prineti kandilo, njemu će kolege, srodni, zapaliti tamjan. I pošto sam Srbin, od majke topličanke rođen i oca Srbina sa Korduna začet, ostajem tvrdoglavi inatdžija.

Čak sam i sa srpskim arhajskim genom u krvi, pa zato verujem da ćemo i sa ovom pošasti izaći na kraj. Cena je visoka, ali svet ostaje. Srpski narod opstaje.

Samo, strpljenja i discipline mora biti. Moramo da koristimo jedino sredstvo koje imamo na raspolaganju. Izolaciju svakoga od svakog. U ovom momentu čovek mora da beži od “otrova”. Pre ili kasnije naći ćemo protivotrov.

Mihailo Petra Vukas,
akademik, doktor medicine
Getebrog, Švedska

Vaša lična mišljenja i zapažanja

Internet je preplavljen informacijama, poneka teorija o suštini bolesti je veoma ubedljivo izložena i daje smisao. Nevolja je što nakon takve ubedljive informacije veoma brzo ispadne još jedna, koja takodje ima smisla ali se nikako ne uklapa sa onom prethodnom. Što znači, još se pouzdano ne zna koji je efikasan način lečenja. Respiratori očito nisu ono što pouzdano spašava živote, i niko ne zna kako će sve ovo da se završi.

Mišljenja sam da se treba izdići od drveća i sagledati celu šumu, a onda donositi odluke šta nam je činiti po zdravoj pameti.

Juče na vestima, spiker je govori kako izlazimo iz najgoreg perioda, da eksponencijalna krivulja sa novim slučajevima samo što nije prestala da se penje i onda prikažu slučaj oporavljene bolesnice koju otpuštaju iz bolnice. Aplaudira medicinsko osoblje, ona ustaje iz kolica i grli muža koji je sačekuje na vratima. Zastao mi je dah. Ne od sreće za tu porodicu, svako im dobro želim, nego što sam tu identičnu scenu, sa istom pacijentkinjom već videla desetak dana ranije.

Što znači počelo je sa kreiranjem dobrih vesti za narod. što me potseti na socijalizam i premašivanje normi.

Onda opet pomislih, kad se već izvlačimo iz krize, čemu pretvaranje sajmišta i svih drugih velikih objekata po gradovima u masovne bolnice. Čemu dovlačenje hladnjača sa ogromnim kapacitetom ispred bolnica za umrle, čemu hitno pakopavanje svih umrlih bez rodbine... Nameće se misao da vlast barata sa mnogo poraznijim informacijama, koje je bolje ne deliti sa narodom.

Oni znaju svoj posao, paniku treba sprečiti, haos nikome dobra nije doneo.

A mi, pamet u glavu. Svako neka razmisli i radi kako misli da je najbolje.

Ja sam kadu napunila vodom da služi kao rezervoar. Sveće i šibice imamo, ručni otvarač za konzerve je na pouzdanom mestu.

Daj Bože da ništa od toga ne zatreba.

Dr Marija Vučković Molnar Lekar u penziji

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

INTERVJU Dr. Dejan Glišović, Medical Director – PRA

COVID-19: DA LI ĆEMO USKORO IMATI EFIKASAN LEK?

Dr Dejan Glišović radi kao Clinical research physician / Medical Director u jednoj od vodećih kompanija u svetu koja se bavi kliničkim studijama za razvoj novih lekova. Pri tome obavlja posao nezavisnog lekara - monitora (Medical Monitor) koji nadgleda pacijente uključene u klinička ispitivanja kako bi se tretirali u skladu sa Protokolom studije. Pregleda sve neželjene efekte (Adverse Events) i kontroliše da se sve to prijavljuje i dokumentuje u skladu sa propisima. A sve ovo u kompaniji koja inače ne proizvodi lekove i nema interesa u smislu da li će određeni lek biti odobren ili ne, već samo pruža stručnu podršku farmaceutskim kompanijama i bolnicama koje ispituju svoje lekove i predaju rezultate o pokazanoj efikasnosti i bezbednosti u FDA, koji na osnovu njih odobrava (ili ne) lek za komercijalnu upotrebu.

Tim povodom razgovaramo sa dr Glišovićem vezano za trenutna ispitivanja na lekovima za korona virus.

Radite već 10 godina u jednoj od vodećih svetskih kompanija za klinička ispitivanja novih lekova "Pharmaceutical Research Associates", čiji je posao sada takodje "Prva linija fronta", pa otuda odmah pitanje – Na kom istraživanju trenutno radite i kakve su mogućnosti da lek čiju primenu ispitujete u Coronavirus pandemiji uskoro udje u širu upotrebu?

- U poslednjih nekoliko godina radim na ispitivanju imunosupresivnih lekova za terapiju autoimunih bolesti. Pre toga sam radio na raznim drugim projektima, između ostalog na razvoju vakcina protiv virusa H1N1 (takozvani svinjski grip), kao i virusa Influenze (sezonski grip). Trenutno sam uključen u novu studiju koja je odobrena od strane Američke agencije za lekove (FDA) sa ciljem da se ubrzanospitajedan antivirusni lek koji je u dosadašnjim studijama in vitro pokazao zavidnu efikasnost protiv virusa SARS-CoV2 (virusa

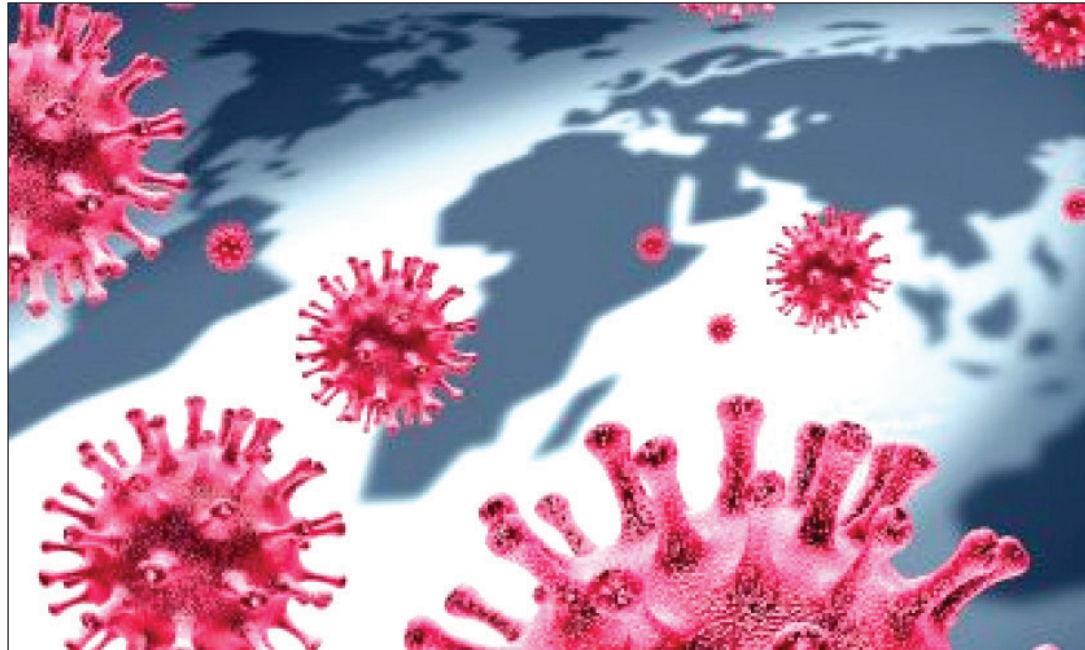
odgovornog za pandemiju COVID-19). Teško je precizno reći kada ćemo imati dokazano efikasan lek za COVID-19 ali se u svakom slučaju na tome već ubrzano radi. Međutim i slučaju ubrzanog postupka, koji FDA omogućava za odobravanje postojećeg leka u novoj indikaciji, taj process obično traje najmanje šest meseci.

U međuvremenu lek je zbog urgentne situacije sa epidemijom već odobren za pacijente koji žele da ga prime pod uslovom da ispunjavaju kriterijume za učešće u kliničkoj studiji i dobrovoljno žele da prime lek koji je još uvek u eksperimentalnoj fazi.

Moram da napomenem i da antivirusni lekovi nisu jedina opcija u tretmanu ove bolesti. U lečenju komplikacija od kojih strada većina umrlih, a to su teški oblici pneumonije i respiratornog distress sindroma, veliku ulogu imaju imunosupresivni lekovi od kojih su mnogi već poznati i dostupni. Naime, većinu tih pacijenata ne ubije sam virus neko preterana reakcija imunog sistema zbog koja dovodi doteških oštećenja tkiva pluća i drugih vitalnih organa. Postoji niz već poznatih lekova koji se takodje ispituju u ovoj indikaciji.

Da li je taj antivirusni lek koji ispitujete već u upotrebi i odobren od FDA za tretiranje drugih bolesti ili se radi o potpuno novom otkriću?

- Lek je već poznat pod generičkim nazivom Remdesivir. Razvijan je za terapiju obolelih od infekcije Ebola virusom ali je u inicijalnim studijama pokazao efikasnost protiv Corona virusa. On još uvek nije odobren za komercijalnu upotrebu ni u jednoj indikaciji ali je trenutno najperspektivniji od svih do sada poznatih antivirusnih lekova koji deluju protiv Corona virusa. Zatoga je po hitnom i ubrzanom postupku FDA odobrila primenu kod teških oblika COVID-19 u velikom broju bolnica koje su uključene

u Studiju.

Kako gledate na upotrebu već postojećih lekova i njihovu efikasnost i da li verujete da će uskoro biti dostupna adekvatna terapija?

- Takozvani "repurposed drugs", odnosno lekovi koji se već koriste u drugim indikacijama, su jedan od najbržih načina da se dodje do eventualno efikasne terapije COVID-19 jer su ti lekovi već prošli potrebne predkliničke

(posebno toksikološke) kao i neke kliničke studije za ispitivanje bezbednosti u smislu potencijalnih neželjenih efekata. Inače, da bi sasvim novi lek došao do te faze potrebne su godine ispitivanja. U proseku razvoj nekog novog leka traje 5-10 godina dok on ne bude dovoljno ispitano i spreman za komercijalnu upotrebu. Naravno, nema garancije da će neki od posto-

jećih lekova biti efikasan i protiv ovog virusa ali je sigurno vredno pokušaja. Jedan od takvih lekova je i hydroxychloroquine koji se koristio u lečenju malarije ali je ovih dana došao u žižu javnosti kao potencijalno efikasan u terapiji COVID-19. Međutim, u ovom momentu još nisu izvršene validne studije koje bi dokazale njegovu efikasnost tako da je preuranjeno iznositi u javnost neproverene rezultate.

Ovaj virus nas je sve, čitav svet, zatekao na spavanju i bacio na kolena. Nedostatak adekvatnih testova je stanje dodatno iskomplikovalo. Posle mesec dana kako vidite razvoj situacije u Americi, da li su je rapidni testovi olakšali, koliko je brzi Abbot test doprineo većem broju testiranih, šta mislite o masovnom testiranju?

- Ovakva pandemija se mogla odavno očekivati tako da to u stručnim krugovima nije veliko iznenađenje. Problem je što su ovu situaciju mnoge zemlje dočekale nedovoljno spremne, a to je u velikoj meri slučaj

SVET U BORBI PROTIV KORONA VIRUSA

i ovde u Americi. Na sreću, ovaj virus nije toliko smrtonosan i dobro je da nas nije zadesila neka daleko gora pandemija. Epidemiolozi odavno upozoravaju na istorijske podatke po kojima otprilike na svakih 100 godina naidje neka katastrofalna epidemija koja desetkuje stanovništvo. Poslednja je bila epidemija takozvane španske groznice 1918. godine. Pre toga su kroz istoriju prodefilovale druge, veoma smrtonosne, zarazne bolesti — kuga, kolera, cmi prišt, tuberkuloza, difterija, velike boginje kao i razne hemoragijske groznice koje su odnosile milione života i često u potpunosti menjale istorijske i ekonomske prilike. Ljudi u razvijenim zemljama gde se u ovom smislu već dugo vodi dosta bezbrižan život, o tome puno ne razmišljaju, pa su mnogi sada potpuno zatečeni ovakvom situacijom.

Što se tiče rapidnih testova, uključujući i novi ID NOW COVID-19 Test kompanije Abbott, oni bi svakako olakšali stanje u smislu ubrzane trijaže i bolje kontrole epidemije. Tu međutim ima nekoliko problema koji se odnose pre svega na dostupnost kao i na vrstu raspoloživih testova. Idealno bi bilo kada bi testovi bili svima dostupni i to bi sigurno pomoglo, ne samo u medicinskom već i u psihološkom smislu. Veoma je važno znati ko je zaražen da bi se sprečilo prenošenje virusa na druge. S obzirom da oko 80% zaraženih imaju slabe ili ikakve simptome, ogromna je mogućnost da neko ko i ne zna da je bolestan zarazi druge. Takođe u ovakvoj situaciji ljudi bi radi sopstvenog mira voleli da znaju da li su bolesni ili nisu, kao i da li su već preležali COVID-19, da li je bezbedno da se vrate na posao, da putuju, da li da i dalje izbegavaju socijalne kontakte ili ne. Nažalost, ispostavilo se da nije moguće dovoljno brzo proizvesti toliko broj testova za celokupno stanovništvo. Abbott je najavio 50,000 testova dnevno ali čak i sa tolikom proizvodnjom treba mnogo vremena da bi se proizveli testovi za preko 300 miliona stanovnika u ovoj zemlji. Inače, Abbott-ov test je sličan Polymerase chain reaction (PCR) testu koji je do sada bio standard, ali je baziran na novoj (isothermal nucleic acid amplification) tehnologiji, što u prevodu znači da mu nije potrebno nekoliko ciklusa zagrevanja tako da se rezultati dobijaju znatno brže i sa

utroškom manje reagenasa pa bi trebalo da budu i jeftiniji. Međutim obe ove tehnologije imaju svoja ograničenja. Ti testovi detektuju direktno prisustvo delova virusa u uzorku i oni nam samo mogu reći (PCR čak i ne uvek poudano) da li je kod nekoga virus prisutan ili ne. Serološki testovi specifični na antitela protiv SARS-CoV2 bi nam dali daleko korisnije informacije u smislu da li je neko trenutno zaražen (prisustvo IgM antitela) ali takođe i da li je

bržoj normalizaciji situacije. Dragoceno bi bilo znati ko je već preležao bolest a ko bi trebalo i dalje da se čuva od infekcije. Naravno, u ovom momentu još uvek ne znamo ni koliko traje imunitet nakon izlečenja i to samo vreme može pokazati. Nažalost, ova vrsta testiranja se vrši samo u laboratorijama i potrebno je nekoliko dana da se dobiju rezultati iz uzorka krvi. Zbog toga bi bilo teško izvodljivo testirati celu populaciju na ovaj način osim ukoliko

kada vakcinu zaista možemo očekivati?

- Teško je pouzdano predvideti kako će se stvari odvijati jer je ovo potpuno nova situacija za sve nas. Ovaj virus je po mnogo čemu specifičan i za sada nedovoljno poznat. Takođe, osobina svih virusa je da se vremenom menjaju, odnosno mutiraju, a u kom pravcu će te mutacije ostati da vidimo. Postoji nekoliko mogućih ishoda, od toga da virus mutira u opasniji oblik, što bi izazvalo nove teškoće, do toga da mutacije krenu u pravcu slabljenja virulencije, čemu se nadamo jer je to već bio slučaj sa nekim drugim virusima.

Bilo kako bilo, na svim studijama na kojima sam do sada radio mi nikada nismo uspjeli da ispitamo vakcinu u kraćem roku od 18 meseci, i to u najboljem slučaju. Ovoga puta ceo svet je angažovan i mnoge firme rade na razvoju vakcije. Nije toliko problem vakcinu napraviti, to se može uraditi za mesec dana ili dva. Vakcina već postoji u

osoba već preležala bolest odnosno da li je imuna na ponovnu infekciju (IgG titar).

Testiranje na antitela zvuči kao bolja opcija. Koliko takvo testiranje može pomoći u eventualnom skorom povratku zemlje u normalu, mogu li ti testovi biti masovnije dostupni?

- Serološki testovi bi u svakom slučaju znatno pomogli

neko ne razvije neku novu bržu tehnologiju za rapidne serološke testove, a to je za sada malo verovatno.

Umereni optimisti nam obećavaju skori povratak u normalnost, ali pesimisti ne veruju da se normalnost može desiti pre vakcine na coronavirus. U najboljem slučaju to je 18 meseci. Gde smo trenutno u tom procesu i

nekoliko varijanti i moja firma već radi na nekim od tih studija. Problem je testirati vakcinu u jako kratkom roku. Za to su potrebne ozbiljne i dugotrajne studije jer vakcina mora da bude ne samo efikasna već i bezbedna. Tu ne sme ništa da promakne jer se radi o zdravlju velikog broja ljudi i sve mora detaljno da se proveriti pre nego što se odobri za upotrebu.

Drugi je problem koliko dugo će vakcina biti efikasna i da li će u međuvremenu virus toliko mutirati da će morati da se prave nove varijante vakcine kao što je recimo slučaj sa sezonskim gripom.

Videćemo kako će se stvari razvijati sa povratkom u redovno stanje. Ako se ništa dramatično ne promeni najverovatnije ćemo ponovo doći na normalu ili onda kad se pojavi vakcina ili kad veći deo populacije bude izložen virusu i stekne prirodni imunitet. Bilo bi zanimljivo videti koliko nas je već imalo ovu infekciju a da toga nismo svesni. Procene su da je stvarni broj zaraženih između 10 i 50 puta veći od broja do sada utvrđenih slučajeva.

Šta kao običan čovek mislite o ovoj pandemiji, a kako je vidite kao lekar koji je praktično na izvoru desavanja?

- Nemam puno vremena da mislim kao običan čovek jer sam svakodnevno angažovan na praćenju pacijenata koji su na respiratoru sa teškim oblicima bolesti i kojima je lek na kome radimo jedina nada za preživljavanje. Radi se o 24-časovnim dežurstvima koje lekari iz moj tima i ja pokrивamo u smenama i to mi ostavlja malo vremena za razmišljanje o drugim aspektima ove pandemije. Kada bi čovek posmatrao situaciju samo na osnovu praćenja medija nisam siguran kakav bi utisak mogao steći. Tu sigurno ima dosta različitih informacija, dezinformacija a verovatno i političkih manipulacija, tako da je mnogima verovatno teško da se u svemu tome orijentišu.

Međutim, ako ima nečeg dobrog u ovoj situaciji to je što je ova pandemija alarmirala svet i probudila svest o tome da je opasnost od velikih epidemija i dalje realna. Ne samo od Corona virusa, iz ovoga ćemo se, nadam se, ipak izvući bez katastrofalnih posledica po čovečanstvo, već od drugih, mnogo opasnijih infekcija koje mogu da se prošire na sličan način. Dobro je da se u ovoj, kao i u drugim zemljama ubrzano radi na poboljšanju kapaciteta, sredstava i planova za zaštitu od eventualnih budućih epidemija.

Dr Dejan Glišović je diplomirao u Beogradu, u Americi je od 2006. O drugim zanimljivim temama iz oblasti eksperimentalne medicine i mnogim drugim aktuelnim pitanjima u vezi pandemije Korona virusa u sledećem broju Ogleдалa.